

ביקור מה ביקור

AMBASSADE D'ISRAËL

ס ו ד י

שגרירות ישראל

ברן, 7.12.78

ישיבת העבודה השנייה במשה"ח 7.12.78

א. לאחר דברי ברכה ביקש שה"ח השוייצרי מהשר להתייחס למצב באפריקה לרבות בקרן אפריקה ובדרום אפריקה. הוא הביע את דאגתם נוכח ההתפתחויות בין היתר בשל המעורבות הגדלה של המעצמות (כוונתו לברה"מ). מתוך עיקרון האוניברסליות מכירה שוייץ בכל המדינות אך לא בהכרח בכל הממשלות. היא שמרה על יחסים דיפלומטיים עם דרום אפריקה גם בשל העובדה שחברות שוייצריות פעילות מאוד ומעורבות עמוק בעסקים שם. התרשמותם שישראל שמרה על קשרים עם דר"אפ הנראים כמיוחסים בהשוואה ליחסים שמקיימת דר"אפ עם מדינות אחרות. המארח מעוניין לשמוע אם לדעת שה"ח, הסכם השלום עם מצרים תהיינה השלכות כלשהן במכלול הזה ובאיזה כוון.

ב. שה"ח ביקש להתייחס תחילה לידיעות באמצעי התקשורת על פגישה שהוא עומד לקיים כביכול עם ראש ממשלת מצרים. איננו יודע מאין צמחו ידיעות אלו ומה מקורן. מכל מקום עד לאותו רגע לא שמע אישית על בקשה מצרית כלשהי בנדון. אינו חושב שפגישה כזו תתקיים. מכל מקום יקיים ביקורו בשוייץ כמתוכנן ויחזור לישראל. הוא מתעתד לראות בירושלים את מזכיר המדינה האפריקני אחרי ביקורו בקהיר. מכל מקום רוח"מ מצרים או לכל מנהיג מצרי אחר אין הסמכות להחליט. סמכות זו נתונה בידי סאדאת בלעדית. אף-על-פי-כן אילו מצרים הייתה מבקשת את הפגישה הוא היה מסכים אך לא ינקוט יוזמה. לדעתו הדרך היחידה לפריצת דרך היא עם סאדאת וואנס. ואם זאת נדע שבוע הבא.

AMBASSADE D'ISRAËL

ס ד י

שגרירות ישראל

- 2 -

ג. באשר לאפריקה, דעתו של שה"ח היא כי אפילו נגיע להסכם שלום עם מצרים אין לו בטחון שמדינות אפריקה או חלקן יחדשו היחסים עם ישראל. כשיחתם ההסכם, ייתכן ויאמרו לנו שכל עוד לא נגיע להסדר עם יתר מדינות ערב ואפילו עם אש"פ הם אינם יכולים לעשות את הצעד של חידוש היחסים. זו הערכה בלבד ולא מן הנמנע שתהיינה מדינות אפריקניות ודווקא ערביות - סודן, סרוקו - התומכות במצרים, שיסתכנו בצעד כזה. אך הוא מסופק אם יעשו זאת. במילים פשוטות, שאלת חידוש היחסים עם מדינות אפריקניות נמצא מעבר לפינה אך זה יקח זמן. אך למרות העדר היחסים הדיפלומטיים, התפתחו יחסנו הכלכליים עם מספר מדינות אפריקניות עוד יותר מאשר בעבר. (ניגריה, חו"ש, קניה...)

היחסים הם על בסיס עסקי של "תן וקח". החלק הוא ביוזמתם של חברות ומפעלים פרטיים ולעיתים בעידוד ממשלה ישראל.

לאספקט חיובי זה ביקש שה"ח להפנות תשומת הלב למישור שבו אנו נהקלים ~~א~~ בבעיות. הדוגמא הבולטת היא קווי "אל-על" שמטוסייה אינם יכולים לנחות בשום מדינה אפריקנית, חוץ מקניה. אותו דבר ביחס לאוניות המפליגות בדגל ישראלי היוכלות לעגון רק בג'יבוטי. צורת יחסים זו אינה אידיאלית, היינו מעוניינים ביחסים נורמליים, אך אין זה בניתן ואנו יכולים להסתפק במה שיש.

ד. השר ביקש להתייחס לפעילות ברה"מ ולהבדיל בינה ובין ארה"ב. ברה"מ מוכנה תמיד לעודד סיכסוכים פנימיים (הסתח גורמים "מהפכניים" נגד משטרים מסויימים), או בין מדינות כשהיא נוחנת את המיכתה לצד המוכן ללכת איתה. אין לה בעיות לספק נשק למדינות אלו. היא מסוגלת לתת 2000 עד 3000 טנקים כי יש לה תפוקת יצור גבוהה ואין לה סיבוכים פנימיים. יתר על-כן היא מספקת ציוד היוצא או העומד לצאת מן השמוש אצלה, ואין לה בעיות לשלוח מופחים ומדריכים צבאיים. יתרה מזו היא מסתייעה עתה בחיילים קובנים הנלחמים בארצות שונות באפריקה (אתיופיה, אנגולה) כי היא בדר"כ

ס ד י

AMBASSADE D'ISRAËL

- 3 -

שגרירות ישראל

נמנעת מלשלוח חייליה למעורבות צבאית ישראל. פעם אחת קרה שאנשי צבא רוסיים נטלו על עצמם את ההגנה על שמי מצרים כשטייסים סובייטים הטיסו מטוסים ואנשי צוות קרקע אישו ההגנה נגד מטוסים. זה היה בשנת 1970 במשך כחודשים שלושה. הסיבה שברה"מ אינה שולחת את חייליה נובעת מהרצון להימנע מפרובקציה כלפי ארה"ב. ייחכן כי ישנן סיבות נוספות לכך, אך אם החשוב שיש צורך חיוני בשיגור חיילים בחור שכאלה ולא רק יועצים ומדריכים, לא מן הנמנע שתעשה זאת.

לעומת זאת ארה"ב אינה נוהגת כך. אינה מספקת ציוד צבאי וייחכן שהדבר נובע מן העובדה שמפעליה אינם עובדים ביצור מלא כי מודעת שבהתפתחות הנשק המדורני, עלול הציוד שהיא מייצרת היום להיות מיושן יחסית תוך תקופה קצרה. היא מעבור ליצור מלא כשיחזור הצורך. אך אין זו הסיבה היחידה לגישה אמריקנית זו. ארה"ב אינה רוצה להיות מעורבת יותר מדי. משקע מלחמת וויטנאם עודנו חזק.

ה. באשר ליחסינו עם אתיופיה, הערכתו של השר שנגיע למצב כמו עם יתר מדינות אפריקה. הרגשתו כי היא אינה רוצה להיות תלויה לגמרי בברה"מ ומשום כך אינה סגורה לגמרי בפני המערב. גם יתר מדינות אפריקה המשתפות פעולה עם ברה"מ מעוניינות לשמור על עצמאותן ופתוחות בפני המערב.

ו. אשר לדר"א, יש לנו יחסים איתה משתי סיבות:

1. קיום הקהילה היהודית הגדולה הקשורה חזק בישראל. בכל משפחה מקירבה, חלק נמצא בישראל.

2. קיום יחסים נורמליים דיפלומטיים, מסחריים, קווי תעופה...
אנו מוכנים לפתח יחסנו עמה עד לנקודה מסוימת. איננו מוכנים לשני דברים ואנו אומרים זאת במפורש לממשלת דר"א.

AMBASSADE D'ISRAËL

ס ד י

שגרירות ישראל

- 4 -

הראשון - איננו מוכנים להטעות אותם ביחסנו לאפרטהייד. אנו מצביעים נגד האפרטהייד כשהנושא עולה באו"ם. כשראש הממשלה הקודם וורסטר ביקר בארץ לא הסחרנו דעתנו ואנו אומרים להם שהם מועים במדיניותם זו. יתר על-כן איננו מסכימים שזהו עשינם הפנימי ואחרים אינם יכולים להתערב בו. אנו בהחלט בדעה כי למדינות אחרות ולעמים אחרים יש מה לומר בעניין זה כפי שאנו חובעים שמצב יהודי ברה"מ אינו עניינה הפנימי בלבד אלא זהו עיקרון אוניברסלי הנוגע לזכויות האדם.

השני - בעניין האספקה הצבאית, שאנו נוהגים במסגרת החלטת מועבי"ט, אנו מקפידים על כיבוד החלטות המועצה האוסרות אספקת נשק לדר"א. שה"ח חושב שהמדינה מספר אחד המוצאה דרכים לספק נשק לדר"א הינה צרפת. ייתכן שהעיסקות נעשות באמצעות חברות פרטיות ולא ממשלתיות. שיטה זו מאפשרת לדר"א לנצל פתחים וסדקים. מכל מקום יצואנו ובכלל זה ציוד צבאי אם ישנו מהווה פחות מ-2% מכלל יצואנו וזהו דבר מצומצם ביותר שהינו פחות ממה שמדינות רבות בעולם עושות.

ז. שה"ח השוייצרי מודה לשה"ח על סקירתו המקיפה ובלוים הלב שפיזרה אי בהירויות ונתנה תמונה מלאה בנוגע למצב באיזור לאפריקה וליחסי ישראל עם דר"א.

שה"ח הזמין את עמיתו לערוך ביקור בישראל בהקדם (בשיחה לאחר מכן עולה שלוח הזמנים של אובר לא יאפשר לו לעשות זאת לפני 1980) אלא אם ימצא פנאי לביקור פרטי. מכל מקום בשנה הבאה יהיה סרוד בבחירות).

כאן נמשכה הישיבה ובלי השרים ודיון בנושאים הביולטרליים. על-כך דווח נפרד.

יוסף הרץ